

Viran täyttämättä jättämistä koskevan päätöksen perusteleminen

KANTELU

Kantelija on 6.2.2024 oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa arvostellut Ulosottolaitoksen 15.2.2023 tekemää päätöstä olla täyttämättä haettavana ollut perintäsihteerin virka. Kantelijan mukaan hänellä on perusteltu syy epäillä, ettei asiassa tehty nimitysharkinta ole ollut asianmukaista, koska nimityspäätöksestä on piilotettu haastateltujen nimet, työkokemus ja muut ansiovertailussa normaalisti ilmoitettavat seikat kuten soveltuvuus. Kantelijan mukaan nimittämisharkinnassa on vedottu virheelliseen perusteeseen eli hakijoiden motivaation puuttumiseen. Päätöksestä puuttuu myös lakiviittaus siihen, miksi asiaan ei voi hakea muutosta.

SELVITYS

Valtakunnanvoudin kanslia on antanut 13.6.2024 päivätyn lausunnon selvityksineen.

VASTINE

Kantelija on antanut 21.7.2024 vastineen.

LISÄSELVITYS

Valtakunnanvoudin kanslia on antanut pyytämäni 26.2.2025 päivätyn lisälausunnon, jonka liitteenä on ollut myös kantelun kohteena olleen päätöksen ratkaisseeseen selvitys.

RATKAISU

Tapahtumatiedot

Ulosottolaitoksessa on ollut haettavana perintäsihteerin vakinainen virka. Virkaan on tullut määräaikaan mennessä 20 hakemusta. Kolme hakijoista on haastateltu.

Ulosottolaitos on tehnyt 15.12.2023 nimityspäätökseksi otsikoidun ratkaisun, jossa todetaan, että haettavana ollut perintäsihteerin vakinainen virka jää täyttämättä ja virantäyttö raukeaa. Päätöksessä todetaan, että virka avataan uudelleen haettavaksi myöhemmin keväällä 2024.

Päätöksen asian selostusjaksossa kerrotaan, että erot haastateltujen välillä olivat pienet, eikä kukaan heistä erottunut kokonaisarvioinnissa toistaan ansioituneemmaksi suhteessa haettavan viran alaan ja tehtävän vaativuuteen. Päätöksessä todetaan, että haastattelujen perusteella ei myöskään kukaan hakijoista osoittanut motivaatiota tai sitoutumista kyseiseen tehtävään.

Päätöksen perustelussa todetaan, että virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen voi perustellusta syystä päättää hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä. Viran täyttämättä jättämistä koskevalla päätöksellä ei lopullisesti ratkaista viran täyttämistä koskevaa asiaa, vaan tällainen päätös katsotaan asian valmisteluksi. Muutoksenhaku tapahtuu vasta siinä vaiheessa, kun virka on täytetty. Viranomaisella ei ole velvollisuutta täyttää haettavana olevaa virkaa, eikä kenelläkään ole oikeutta tulla nimitetyksi.

Päätöksessä ratkaisijana on palvelujohtaja ja esittelijänä kirjaamopäällikkö.

Sovellettavat säännökset

Perustuslain 125 §:n mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Valtion virkamieslain 3 luvussa on säännökset viran ja määräaikaisen virkasuhteen hakumenettelystä.

Valtion virkamieslain 6 c §:n 2 momentin mukaan perustellusta syystä virka tai virkasuhde voidaan tarvittaessa ilmoittaa uudelleen haettavaksi tai hakuaikaa jatkaa. Viran tai virkasuhteen aikaisemmat hakijat otetaan tällöin huomioon ilman uutta hakemusta.

Hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolaissa. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain edellä mainittua lainkohtaa koskevien esitöiden ([HE 72/2002 vp](#) s. 60) mukaan vaatimus viranomaisen toimien puolueettomuudesta ilmentää hallinto-oikeudellista objektiviteetti-periaatetta. Sen mukaan hallintotoiminta ei saa perustua epäasiallisiin tai hallinnolle muuten vieraisiin perusteisiin. Tällaisia perusteita voivat olla esimerkiksi ystävien suosinta, henkilökohtaisen hyödyn tavoittelu tai julkisyhteisön erityisten taloudellisten etujen tavoittelu. Viranomaisen päätöksenteon ja toiminnan yleensäkin on oltava puolueetonta ja objektiivisesti perusteltavissa.

Hallintolain 45 §:n mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Oikeus perusteltuun päätökseen kuuluu perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan niihin oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeisiin, jotka edellytetään turvattavan lailla. Hallintolain esitöissä on tuotu esille, että asianosaisten oikeusturvan lisäksi perustelujen täsmällisyydellä ja selkeydellä on merkitystä myös viranomaistoimintaa kohtaan tunnetun yleisen luottamuksen kannalta ([HE 72/2002 vp](#) s. 108).

Hallintolain 44 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä selkeästi ilmi sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Hallintolain 48 §:n mukaan jos valittaminen on erityisen säännöksen nojalla kielletty tai päätös ei ole valituskelpoinen, päätökseen on sisällytettävä ilmoitus siitä, minkä säännöksen nojalla valittaminen ei ole mahdollista.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 6 §:n 2 momentin mukaan valittamalla ei saa hakea muutosta päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Arviointi

Kantelua koskevasta päätöksestä ilmenee, että viran täyttämättä jättämiseen oli päädytty sen jälkeen, kun kirjalliset hakemukset oli arvioitu ja kolme hakijaa oli haastateltu. Virkaa ei virkamieslain 6 c §:n 2 momentin mukaisesti ilmoitettu uudelleen haettavaksi tai hakuaikaa jatkettavaksi, vaan virka on päätetty jättää täyttämättä. Päätöksessä oli kuitenkin todettu, että virka avataan uudelleen haettavaksi myöhemmin keväällä 2024.

Viran täyttämättä jättämisessä on kyse siitä, että nimittävä viranomainen jättää erikseen tekemällään päätöksellä viran täyttämättä siten, että haettavaksi julistamisesta tai hakuajan jatkamisesta luovutaan toistaiseksi tai määräajaksi (Koskinen – Kulla, Virkamiesoikeuden perusteet 2019, s. 154). Päätös virkasuhteen täyttämättä jättämisestä rinnastuu oikeudellisesti nimityspäätöksen valmistelutoimiin, joten siihen ei saa hakea muutosta ([KHO 2005:82](#)).

Valitusmahdollisuuden puuttumisesta huolimatta päätöksen tekeminen virkasuhteen täyttämättä jättämisestä on hallintomenettelyä. Viran täyttämättä jättämistä koskeva päätös on perusteltava hallintolain mukaisesti. Asianmukaiset perustelut paitsi varmistavat ratkaisun lainmukaisuutta, antavat myös tietoa asianosaisille ja vakuuttavat heitä ratkaisun oikeellisuudesta. Ne hyödyttävät myös päätöksentekijää itseäänkin, koska ne toimivat myös itsekontrollin välineenä.

Kantelua koskevan viran täyttämättä jättämispäätöksen perusteluissa on todettu, että erot kolmen haastatellun hakijan välillä olivat pienet eikä kukaan heistä erottunut kokonaisarviointissa toistaan ansioituneemmaksi suhteessa haettavan viran alaan ja tehtävän vaativuuteen. Päätökseen on kirjattu, että haastattelujen perusteella ei myöskään kukaan hakijoista osoittanut motivaatiota tai sitoutumista kyseiseen tehtävään.

Se, että kenelläkään hakijoista ei ole katsottu olleen virkatehtävien edellyttämiä valmiuksia on lähtökohtaisesti perusteltu syy olla nimittämättä ketään näistä hakijoista virkaan. Viranomaisella ei ole velvollisuutta täyttää haettavana olevaa virkaa eikä kenelläkään ole oikeutta tulla nimitetyksi virkasuhteeseen. Laillisuusvalvojana oikeuskanslerin tehtäviin kuuluu ottaa kantaa siihen, onko viranhaltija tai muu julkista tehtävää hoitava käyttänyt harkintavaltaansa oikeudellisesti hyväksyttävästi lain sallimissa rajoissa ja asianmukaisesti perustellen. Oikeuskansleri ei voi tehdä vertailua hakijoiden kesken uudelleen, eikä ottaa kantaa siihen, kuka hakijoista olisi tehtävään henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tai motivaatioltaan sopivin. Oikeuskanslerin arviointi kohdistuu toisin sanoen valintamenettelyyn ja sen oikeudellisten ehtojen noudattamiseen, ei itse henkilövalintaan.

Kantelua koskevassa päätöksessä väliotsikon ”Perustelu” alla on todettu:

”Virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen voi perustellusta syystä päättää hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä. Viran täyttämättä jättämistä koskevalla päätöksellä ei lopullisesti ratkaista viran täyttämistä koskevaa asiaa, vaan tällainen päätös katsotaan asian valmisteluksi. Muutoksenhaku tapahtuu vasta siinä vaiheessa, kun virka on täytetty. Viranomaisella ei ole velvollisuutta täyttää haettavana olevaa virkaa, eikä kenellekään ole oikeutta tulla nimitetyksi.”

Valtakunnanvoudin kanslia on lausunnossaan todennut, että kantelua koskevassa asiassa väliotsikon ”Perustelu” alle kirjoitettu ei ole riittävä perustelu. Yhdyn tähän näkemykseen. Mielestäni päätöksestä ei muutoinkaan käy riittävästi ilmi viran täyttämättä jättämisen perusteena olevat seikat ja perustelut.

Päätöksessä väliotsikon ”Selostus asiassa” jälkeen on kirjoitettu:

”Viran täyttävällä viranomaisella on laaja harkintavalta haastatteluihin ja ansiovertailuihin perustuvan kokonaisarvion, jossa otetaan huomioon työkokemuksen pituus ja laatu, ja hakijan henkilökohtaiset ominaisuudet mukaan lukien odotettavissa oleva sopeutuminen tehtävään ja työyhteisöön, sekä taidot on arvioitava täytettävänä olevan viran näkökulmasta. Muun kokemuksen tulee olla sellaista, että sillä voidaan arvioida olevan etua viran menestykselliselle hoitamiselle”.

Selostuksen sisältämä informaatio on kuitenkin olematon, kun siinä ei ole mitenkään kuvattu mainittujen seikkojen merkitystä virantäytön kannalta. Perusteluista ei edes ilmene se, olivatko hakijat täyttäneet näitä edellytyksiä vai ei. Vasta kanteluun antamassaan selvityksessä päätöksen tehnyt palvelujohtaja on kuvannut esimerkiksi sitä, miten haastateltujen hakijoiden aieman työkokemuksen merkitystä oli arvioitu.

Lisäksi päätöksessä väliotsikon ”Selostus asiassa” alla on todettu: ”Haastattelujen perusteella ei myöskään kukaan hakijoista osoittanut motivaatiota tai sitoutumista kyseiseen tehtävään.” Vaikka pidänkin sinänsä ymmärrettävänä lähtökohtaa kuvata haastatteluissa esiin nousseita hakijoihin liittyviä mahdollisia kielteisiä seikkoja pidättyväisesti, lopputulos ei voi olla lähes tyhjä informaatiosta.

Koska hakijoiden motivaation tai sitoutumisen puuttuminen on noussut asian lopputuloksessa keskeiseen asemaan, perusteluissa olisi ollut välttämätöntä kuvata konkreettisemmin sitä, miten tämä oli päätöksentekijän mukaan ilmennyt. Toisin sanoen, millä perusteilla päätöksentekijä oli tähän johtopäätökseen päätenyt. Perustelujen huolellisuuteen olisi näiltä osin tullut kiinnittää mielestäni erityistä syytä senkin vuoksi, että kantelua koskevan päätöksen esittelijä ja ratkaisija eivät itse olleet haastatteluihin osallistuneet.

Päätöksen perustelut ovat olleet edellä kuvatuin tavoin puutteelliset ja se on olennaisesti vaikuttanut siihen, miltä tehty päätös näyttyy erityisesti objektiivisuusperiaatteen ja menettelyn läpinäkyvyyden näkökulmasta. Lisäksi päätöksessä ei ollut hallintolain 48 §:n edellyttämällä tavalla ilmoitusta siitä, mihin säännökseen valituskielto perustui. Myöskään hallintolain 44 §:n 1 momentin 4 kohdassa vaaditut lisätietojen antajan yhteystiedot eivät ole ilmenneet selkeästi päätöksestä.

Asiassa saaduissa selvityksissä huomioni on kiinnittynyt myös siihen, että päätöksen tehneen palvelujohtajan selvityksen mukaan jo päätöstä tehdessä aikomuksena oli avata virka uudelleen täytettäväksi toisessa toimipisteessä. Epäselväksi jää, miksi kantelua koskevassa palvelujohtajan tekemässä päätöksessä oli kuitenkin nimenomaisesti todettu, että virka avataan uudelleen haettavaksi myöhemmin keväällä 2024. Mikäli päätöksessä olisi avoimesti tuotu esille, että viran

tarpeellisuutta ja sijoituspaikkaa oli tarkoitus mahdollisesti harkita uudelleen, virkaa hakeneet ja ulkopuoliset olisivat voineet paremmin ymmärtää, miksi viranhakua ei ollut jatkettu.

Kanteluun annettujen selvitysten perusteella virkaa ei ole myöhemminkään täytetty, eikä sitä ole hoitanut myöskään määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty henkilö. Selvitysten mukaan tähän on vaikuttanut toimipisteen työmäärän vähentyminen ja virkajärjestelyjen toiminnalliset perusteet. Viran täyttämättä jättäminen vaikuttaa lopulta johtuneen siten pikemmin täytettävä olleen viran tarpeettomuudesta kuin muista seikoista.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Ulosottolaitoksessa päätöksen tehneen palvelujohtajan ja esittelijänä toimineen kirjaa-
mopäällikön huomiota hallintolain hallintopäätöksen sisältöä ja sen perustelemista koskevien säännösten noudattamiseen.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Juho Lehtimäki